

очного та дистанційного навчання. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*, 2025. Випуск 81. С. 7-13. URL: <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped/issue/view/206/249>

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ НАВИЧОК ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Родюк Марина, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Олійник Н. А., кандидатка педагогічних наук, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Період молодшого шкільного віку є важливим етапом психофізичного та соціального розвитку дитини, який супроводжується інтенсивною адаптацією до нових соціальних і навчальних умов. У цей час відбувається формування поведінкових моделей відповідно до освітніх норм і вимог, що може спричиняти стресові стани та певні труднощі в опануванні навчального матеріалу.

Когнітивний розвиток на цьому етапі характеризується переходом до елементів логіко-операційного мислення, зростанням здатності до аналізу, синтезу, узагальнення та встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Оволодіння зазначеними розумовими операціями сприяє підвищенню навчальної мотивації та формуванню вміння застосовувати знання в реальних життєвих ситуаціях.

У цей період також інтенсивно розвиваються соціальні компетентності: діти опановують ефективну комунікацію, учаться налагоджувати міжособистісні стосунки, співпрацювати в колективі – що є основою успішної соціалізації та навчальної інтеграції.

Незважаючи на можливі труднощі адаптаційного характеру, молодший шкільний вік відіграє фундаментальну роль у формуванні особистості, закладаючи основу для подальшого інтелектуального, емоційного та соціального розвитку.

Арт-терапія в ігровій формі є ефективним засобом розвитку навичок соціальної взаємодії у дітей молодшого шкільного віку. Завдяки спрямованому використанню художньо-творчих методів вона сприяє формуванню комунікативних умінь, подоланню негативних емоційних переживань, а також формуванню конструктивної поведінки в процесі спілкування. Арт-терапевтична діяльність активізує процеси самопізнання, самовираження та особистісного розвитку дитини, що позитивно впливає на її здатність до взаємодії в соціальному середовищі [1, 556].

Арт-терапія передбачає цілісне залучення особистості до терапевтичного процесу, що відбувається на двох рівнях: фізичному та психологічному. Фізичний рівень охоплює тілесні відчуття, пов'язані з творчою діяльністю, тоді як психологічний стосується внутрішнього переживання – сприйняття, емоцій, почуттів і ставлення до себе та світу.

Особливістю арт-терапії як методу психокорекційної роботи є акцент на використанні мистецтва й творчого самовираження як інструментів психологічної підтримки та розвитку дитини. Через художньо-творчу діяльність діти отримують можливість безпечно й вільно виражати власні емоції, розвивати комунікативні навички, підвищувати самооцінку та знижувати емоційне напруження [2, 770].

На відміну від інших терапевтичних підходів, таких як ігрова або пісочна терапія, арт-терапія зосереджується переважно на візуальному мистецтві та інших формах творчості як засобах впливу на психоемоційний стан дитини.

Таким чином, арт-терапія має низку характерних особливостей, що вирізняють її серед інших психокорекційних методів:

- невербальність арт-терапії полягає в тому, що вона надає дітям можливість виражати власні думки, емоції та внутрішні переживання через образотворчі та інші творчі форми без необхідності вербалізації. Це особливо важливо для дітей, які мають труднощі у спілкуванні з однолітками або стикаються з мовленнєвими бар'єрами.

– індивідуальність арт-терапевтичного процесу дозволяє кожній дитині створити унікальний художній продукт, що відображає її особистий досвід, емоційний стан і внутрішній світ. Такий підхід забезпечує глибше розуміння індивідуальних потреб дитини з боку педагога або терапевта та сприяє ефективнішій підтримці у подоланні психологічних труднощів.

– доступність методу зумовлена тим, що арт-терапія не потребує спеціалізованого обладнання чи високого рівня художніх навичок, що робить її придатною для використання в різноманітних освітніх і терапевтичних контекстах, а також із дітьми різного віку та рівня розвитку [4, 15].

Підсумовуючи вищесказане, наголосимо, що застосування методів арт-терапії в роботі з дітьми молодшого шкільного віку є ефективним засобом подолання проявів соціальної дезадаптації, а також покращення їхнього емоційного, когнітивного та поведінкового стану. Арт-терапевтичні практики сприяють гармонійному розвитку особистості дитини, активізують її внутрішні ресурси, формують позитивні моделі взаємодії та підвищують рівень емоційної стабільності.

Досягнення високої ефективності арт-терапії можливе за умови дотримання низки педагогічних і психологічних чинників: поєднання індивідуальних і групових форм роботи, врахування вікових, психологічних і фізіологічних особливостей дітей, а також забезпечення стійкої мотивації до участі у заняттях. Практичне впровадження спеціально розробленої арт-терапевтичної програми позитивно впливає на процес соціалізації дітей, полегшує їхню адаптацію до шкільного середовища та зміцнює психологічне благополуччя.

Список використаних джерел:

1. Куб'як Н. Арт-терапія як засіб реабілітації дітей та підлітків, які постраждали від насильства. *Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (ТНПУ) 29–30 квітня, 2014, Тернопіль : Стереарт. С. 556-558.

2. Олійник Н. А., Імбер В. І., Комарівська Н. О. Арт -терапія як засіб корекції агресивної поведінки у молодших школярів. *Журнал «Перспективи та інновації науки»* Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), 2024. № 2(36). С.765-773.

3. Олійник Н., Білик Т., Басюк А. Формування толерантності у молодших школярів. *Журнал «Перспективи та інновації науки»* Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), 2022. № 6(11). С.299-308.

4. Шевченко Ю. А. Арт-терапія як засіб впливу на особистість в кризових ситуаціях. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології*. 2015. Вип. 1. С. 14-16.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Синявська Вікторія, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: Запорожченко Т.П. кандидатка пед. наук, доцентка
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*

Сучасна освіта в умовах НУШ знаходиться на етапі вдосконалення та оновлення і вимагає нових підходів до організації навчального процесу. У початковій школі найбільш актуальні інноваційні методи викладання, адже саме на цьому етапі формуються базові компетентності. Ці методи впроваджуються для розвитку пізнавальної активності учнів, формування вміння мислити, аналізувати та вирішувати проблеми. Математика відіграє особливу роль, оскільки сприяє формуванню логічного, критичного мислення, умінь застосовувати знання в житті. Інноваційні методи навчання ґрунтуються на діяльнісному та особистісно орієнтованому підходах. Вони спрямовані на розвиток ключових компетентностей, визначених Державним стандартом початкової освіти. Особливо актуально застосовувати їх у навчанні математики, де раніше переважав репродуктивний стиль викладання [1].